

je domú 22,000. Le 10,000 jih še ostane. Bog pa pravi spet Gedeonu: „Še jih je preveč. Pelji jih k studentu. Vodo z dlanjo pivše deni posebej, poklekni vse pa in jo z ustmi pivše pa posebej.“ Le tri sto mož zajema vodo z dlanjo, vsi drugi pijejo klečé. In Bog pravi: „S temi tremi stotinami bom rešil Izraeljce. Vsem drugim reci domú iti.“ In šli so domú.

Noč je že bila. Gedeon razdeli svojih tri sto mož v tri čete, dá vsakemu trobento in vsakemu prazen verč, ter jim pravi: „Mene glejte! Kar jaz storim, storite tudi vi.“ — Na tihoma se bližajo madjanskemu stanu in ga ostopijo od treh strani. Polnoči je bilo, in spalo je vse. Gedeon gré v stanišče, zatrobenta, razbije verč, suče gorečo baklo, in upije: Meč Gospodov in Gedeonov! Enako storé vsi ljudjé njegovi. Strah in groza plane nad Madjance. Vse upije, tuli, in kar ni ubitega — beží.

Poldrugo stoletje pozneje, okoli leta 1051 pred Krist. je bila tû na gori Gelboe, pri kateri se začena planjava širiti, druga terda kervava bitva, v kateri so Filistejci verlega junaškega Jonata in cvet izraeljske mladosti pobili in Izraeljce tako strašno otepli, da je kralj Savi pri veliki, žalostni zgubi obupal in sam sebi konec storil, kakor sem malo prej opomnil.

Taka je bila od nekdanj na ti za vojne bitve kakor nalaš napravljeni planjavi. Od Salmanasara in Nebukadnecara noter do konca poprejšnjega stoletja so imele tû o raznih časih razne vojske svoje šotorišča. Izraeljci in Egipčani, Asirci in Babilončani, Perzijani in Gerki, Druzi in Turki, Arabčani in evropejski križanci, in poslednjič celó Francozi so razvijali in nosili tod svoje zastave. Tû je pomnožil tudi junaški Kleber svojo slavo. Imel je le 3000 mož, in s to peščico napade 16. aprila 1799 turško vojsko, ki je štela do 30,000 pešcov in 1000 konjikov. Pet ur se bije hrabro v terdem boji, in Francozi so jeli že pešati. Hipoma pa s hribov, ki Nazaret obdajajo, zasliši topov strel, ker je Bonaparte Kleberu na pomoč hitel. Pa že sami strel je pomagal, in Turki se podajo naglo v beg.

Še bolj pa ko po vojnih početjih in bitvah slovi ta krasna okrajna po svoji čudoviti naravni plodnosti. Bila je nekdanj galilejski raj in žitnica cele kanaanske dežele, polna velikih mest in obilo naljudenih vasi. Vsi bregi hribov in gorá, ki jo obdajajo, so bili dobro obdelani in polni lepih vinogradov.

Zgodovinskega spomina je na ti planjavi Nabotov nograd pri mestu „Jezrael“, kjer je izraeljski kralj Ahab pogostoma stanoval. Nograd je bil precej zraven kraljevega poslopja, in Ahab bi si bil rad iz njega vert napravil. Zato pravi Nabotu: „Daj mi nograd svoj, da si vert napravim, ker je blizo in zraven moje hiše, in dam ti za-nj boljši nograd, ali če raji hočeš, ti dam srebra, kolikor je vreden.“ Nabot mu odgovori: „Gospod naj mi bo milostljiv, ne dam ti deleža svojih očetov.“ — Ahab pride tedaj na svoj dom serdit in škriplje z zobmi zavolj besede, ki mu jo je govoril Nabot rekoč: „Ne dam ti deleža svojih očetov. In se verže na posteljo, oberne obraz v steno in ne jé. Stopi pa noter Jezabela, žena njegova, in mu pravi: Kaj je to, da je serce tvoje tako žalostno? in zakaj ne ješ? Odgovori ji: „Z Jezraeljcom Nabotom sem govoril in mu djal: Daj mi nograd svoj za dnar: Ali če ti je ljubše, ti dam boljši nograd za-nj. In on mi pravi: Ne dam ti nograda svojega. Jezabela, žena njegova mu tedaj pravi: Pač veliko oblast imaš in dobro kraljuješ v Izraelu. Ustani, jej in bodi pokojen, jaz ti bom dala Nabotov nograd.“ Dalje, da ti citát ne bo predolg, beri sam v 21. poglavji III. buk. kraljev.

Do kraja, kjer je nekdanj jezraeljsko mesto z Nabotvim nogradom stalo, so prijahali tovarši naši iz Dženina v poltretji uri, in od tod so imeli v Nazaret še štiri ure hodá. — Kmali dospejo vstric res da gole, pa vendar lepe

gore „Hermon“, ki jo na desni strani pusté. O podnožji te gore stoji mestice Najm, ki ga je Gospod naš z velikim čudežem posvetil.

V tem okrožji je stalo nekdanj tudi mesto Sunam, ki ga je Bog v starodavnih časih po preroku Elizeji z enakim čudežem posvetil.

Po teh toliko zanimivih krajih so potovali tovarši, ko sem bil jaz še zmiraj v Jeruzalemu. — Unikraj omenjene krasne planjave pridejo spet med hribe, ter jahajo dolgo po neki soteski, ki se pa čedalje bolj širi in poslednjič popolnoma odpré. Na levi strani vidijo romarji naši na nekem verhu domovino Zebedejevih sinov, svetih apostelnov Jakoba in Janeza, prijetno vas z imenom Jafi. — Na hribu se razširja čedalje bolj lepa dolina polna z visokim kaktom ograjenih vertov — in v hipu imajo srečni tovarši galilejsko cvetlico, mestice Nazaret pred seboj.

(Dalje sledi.)

O spomeniku Vodnikovem. *)

Do sada se je govorilo o treh spomenikih na čast Valentinu Vodniku.

Jeden je uže lepo dogotovljen, to je kamen s napisom uzidan v Vodnikovu rojstnu hišu pri Žibertu v Šiški poleg Ljubljane.

Drugi se ravno sada napravlja, to je (knjiga) „spomenica“ složena od mnogih slovenskih pisateljev Vodniku v blag spomen; Nemci imenuju taku knjigu po nemško „Album.“ — O tej spomenici nimamo opomniti drugoga, nego (kakor) samo to, da se naslov knjigi ima narediti po slovensko i po nemško, ker tudi knjiga bude obsegala slovenske i nemške sestavke.

Tretji spomenik Vodniku se namerava še le postaviti. Nabrano je uže zato več od 1100 zlatov (goldinarjev). Za velik, mogočen narod bi ti novci (denarji) bili mala reč, za naše maljahno slovensko pleme je pak to dosta radostno znamenje, da rodoljubje pri nas ni samo prazno slovo. Več se je darov nabralo, nego (kakor) smo se nadali i očakavali; zanimivo nam je bilo čitati v „Novicah“ imena priložnikov iz raznih stanov, iz mnogih krajev i mest; s veseljem smo opazili med darovatelji nektere slovenske gospe i gospodične i nekteru gospodu horvatsku. Lepa hvala vsem za dar i ješče lepša za ljubezen, pokazanu s tem do slovenskoga plemena!

Sada nastane važno uprašanje: kako se imaju ti novci upotrebiti, to je, kak spomenik se ima Vodniku postaviti?

Uprašanje je važno; opravilo javno, zanima več ali manje vsakoga darovatelja; vsakoga bude veselilo, ako se ti novci mudro i koristno upotrebe, i gotovo neprijetno bi bilo, ako bi se neprilično potrošili i zapravili. S takimi novci se ima osobito pazljivo, mudro, i skoro bi rekel, s pobožno mislijo obračati; vsaki tak iz dobroga serca darovan krajcar je zlata vreden; na takom iz rodoljubja darovanem novcu počiva blagoslov božji. Rodoljubni darovi su kakor gorušičino (ženofovo) serno, ktero izraste v veliko košato drevo.

Serblji tudi nameravaju povzdignuti spomenik slavnemu serbskomu pesniku Mušickomu i imaju zato uže sbranih blizo 3000 zlatov (goldinarjev). Kak spomenik bi se spodobilo postaviti Mušickomu po mojih mislih, sem progovoril v „serbskom Dnevniku“ leta 1856 v 25. listu. Ker vse to velja i od spomenika Vodnikovoga, zato

*) S tem nasvetom se ujema neki drug, temu zlo podoben, ki ga že davnej imamo za natis pripravljenega, pa čas se nam ni zdel pripraven za javni pretres, dokler so se še stekali darovi in še nismo prav vedili pri čem da smo. Sedaj, ko se kaže, da smo zlo na koncu, naj grejo na beli dan različne misli o tem: kakašen naj bode Vodnikov spominek. Vred.

postavim sem, čto sem v „Dnevnik“ napisal samo — mutatis mutandis — da spremenim, čto se spremeniti mora.

„Spomenik ta bi imel biti na čast i spomen pisatelja i na korist i prosvetu plemena slovenskoga. Vsakojako (na vsako vižo) ima on biti duševen, pa ne samo iz železa i kamena. Kaka korist bi nam pak bila, ako bi se postavila soha (štatua), ktera bi segla, ali hočeš, do samih oblakov? Bil bi to spomenik mertev. Zasluge Valentina Vodnika su duševne, pa i spomenik njegov budi duševen, da razširja rodoljubje i prosvetu v narodu našem. Spomenik ne sme biti mertev, nego živ, kateri bi rastel, vsakoga leta procvetal i sadje rodil, kateri bi vsakoga leta govoril i spomenjal Valentina Vodnika, kateri bi probudjeval k prosveti, rodoljubju i k ljubezni do jezika slavenskoga dijake (študente) naše.

Mnogi morebiti poreče: „to se ne more učiniti s malimi novci, ki se nabrani.“ Pa tudi s malo novci se dá dosta učiniti, ako se ž njimi mudro obrača. Nabrano je za Vodnikov spomenik po dobrovoljnih prineskih i darih nečto več od 1100 zlatov (goldinarjev). Po pet od sto iznese vsakoga leta obrest (interes) 55 zlatov (goldinarjev); od tega naj bi se kupile vsakoga leta prikladne slavenske knjige vkusno i lepo vezane i bi se slovesno i svečano delile o koncu leta gimnazijalnim učencem, kateri se skažu najizverstnejši v slovenščini i ješče v kakem drugom narečju slavenskom. Pri javnoj delitvi daril naj bi se vsigdar na gimnazijah jeden govor govoril po slovensko, i v njem se spomenjale zasluge i slavenska učenost Vodnika našega i bi se dokazovalo, kako potrebno je, poznavati tudi ostala slavenska narečja i plemena.

Tako bi spomenik Vodnikov bil živ i duševen, on bi se oglaševal i govoril na koncu vsakoga šolskoga leta na slovenskih gimnazijah, on bi budil i opomenjeval dijake naše, toti naj nježnejši cvet naroda našega, k prosveti, k narodnosti i k ljubezni naroda našega. Tako bi Vodnikov spomenik živel i prinašal vsakoga leta svoj plod.“

Neki blagoseren gospod uže več let daja tistim dijakom marborškoga gimnazija darila sreberne svetinje, kateri naprave najboljšu preskušnju iz štajerske zgodovine i iz starogerčkoga jezika. Ali bi se ne spodobilo nam, ki se štijemo med rodoljube, poskerbeti darila za tiste gimnazijalne dijake, kateri se slavensčine najizverstnejše i najpridnejše uče? Koliko koristi bi s časom slovenščini iz toga lahko izrastlo!

Darila za tiste dijake (učence) na naših gimnazijah, kateri se slavenskih narečij najmarljivejše uče: to budi častni spomenik Vodnikov!

To je Vodniku na čast — slovenskomu narodu v prid! Tak spomenik želi pravi rodoljub viditi, tak spomenik bi si naš častitljivi, učeni i rodoljubni Vodnik želel, ako bi živel i bi ga mi uprašati mogli. On sam piše „vselej sem želel krajnski jezik čeden narediti. Česar je Vodnik želel, to bi tak spomenik dopolnoval, bi nauk slovenskoga jezika na gimnazijah podpiral.

Kdo bi pak imel dobiček, ako bi se kak kamenit ali železen možicelj za drage — od žlahnih rodoljubov darovane — novce kupil i na spomen Vodniku postavil? Nikdo drug, kakor kamenar (Steinmetz) ali pa železnikar.

Tako mislim jaz, pa sovsem pohlevno (unmassgeblich), — svoje misli nisem mogel zamolčati, pa nikogar ne silim, tudi siliti ne morem — vsakomu ostane prosta, svobodna volja misliti, kakor se njemu zdi. Matija Majar.

Goslar.

Po poljskem spisal Gr. Krek.

(Konec.)

Vernem se zopet k svojemu goslarju. Rojen v Krajini ni vidil nikoli svitlega dneva, ker zenice njegove so za-

perte od poroda; tudi stric njegov in brat bila sta rojena slepa; ob smerti deda je Mirko — tako se zove goslar — bil še dete in naučil se marsiktero pesem od pokojnega. Dalje ga je izrejal stric njegov, ki je v 56. letu sklenil svoje zares žalostno življenje, ker kot ubijavca so ga djali ob glavo. Ustrelil je bil namreč graničarja, ki mu za slanino obljubljen dvajsetice ni mogel ali ni hotel dati.

Zavoljo dvajsetice si bo marsikter bravec mislil, pa uboj?

Da se to lahko ume, moram opomniti, da so v Krajini kraji, kjer je dnar zelo redka stvar. So sicer mesta, kjer prebivavci dobro živé, na pr. na banaški in slavonski graniči, ki ima rodovitno zemljo, — al razun teh vlada tu le siromaštvo, česar je pa največ kriva vojniška uravnava; graničarju ni dovoljeno dati sina k rokodelstvu, ako poglavarstvo ne dovoli. Da si tudi kaj pridela, mora dati za hišno orodje in druge domače potrebe; on je dolžnik celega sveta; blago svoje odrajtovati mora sosedu, občini in trgovcu; in če se verh tega še pridružijo nerodovitne leta, mu ne ostane družega ko beraška palica. — Tudi slepec je tak siromak. Grošič mu je že velik denar, in dvajsetica mu je uzor (ideal) blagostanja, porok dolgega življenja in najkrasniše sanje, ki jih je kdaj sanjal. Če je peval od bogatega cara Dušana in se spominjal zlata in srebra mogočnega Gasana, mu je hodila le dvajsetica po glavi.

„Sama ena dvajsetica — si misli siromak — in zopet imam nov plajšč!“ Ko tako misli, zabrije merzel veter, ki mu slabo telo do serca zamrazi, da se revež še komaj derži. Tu se nagloma spomni, da slanino, katero podarili so mu poslušavci na tergu, premeni v belo dvajsetico.

Otročje veselje ga že naprej navdaja, ko se misli posestnika dvajsetice; kakor dete nad novim oblačilom, tako se je on, verli pevec, radoval nad haljino, katero si bo že skor omislil. Na poti ga sreča Krajinec, ki mu, zvedši vzrok njegovega potovanja, odsvetuje, s tolikim trudom tako dalje potovati, ker on sam meni od njega kupiti slanine in mu dati zaželjene dnarje proti zimi, ko bo ravno nove haljine potreboval. Slepec v to rad dovoli.

Letni dnevi so minuli, in solnce je začelo bolj in bolj zgubljevati svojo žarečo moč. Starec obiše svojega dolžnika, ter prosi za obljubljen dvajsetico; pa on sam revež začne se na vso moč izgovarjati s slabo letino in drugimi vzroki in preloži zaostali dolg na prihodnjo zimo. Slepec, ki je dobro poznal stan siromaškega možaka, še celó v to dovoli ter preterpí voljno strašni zimski mraz.

Ko se je drugo leto zopet približalo, vnovič obiše borni starček svojega dolžnika, ki pa žalibog k njegovi največji žalosti spet odloži dolg v prihodnjo zimo. Dasi tudi je že skusil velik mraz pretekle zime, je vendar tudi v ta pogoj dovolil, vidši, da dvajsetica ni ravno tako majhna stvarica.

Zima je pred durmi — pa spet še ni obljava spolnjena. Dolžnik se je izgovarjal s smertjo žene svoje. Tako je prešla jesen za jesenjo, zima za zimo, dvajsetice pa le nima, po kateri že tako dolgo hrepení.

Približa se slednjič dan poroke. Ženin se napravlja k venčanju, al slepec ga ne pustí in v eno mer kliče: „Daj mi, kar si dolžan, drugače te ne pustim pred oltar.“

Al on mu uide in urno odhití s povabljenimi gosti izpred hišnega praga. Ko pride iz cerkve, so bile vnovič zastonj prošnje starca, ker dolžnik ga je ošabno od sebe pahnil in očitno osramotil. V obupu privleče se usmiljenja vredni starec k sobi, v kateri je njegov bezbožni dolžnik vžival veselje, v tem, ko sta njega glad in tuga morila. Po mnogih veselicah, ki so segale v terdo polnoč, se napravi ženin, da pelje nevesto iz očetove hiše na svoj dom. Urno zapraša slepi: „Kje je Janko?“ Iši ga, zaverne razvajeni trop gostov. Tu jame starec poslušati in tipati po sobi, zgrabi dolžnika in kliče: